

**INFORMACJA DOTYCZĄCA DZIAŁAŃ MIASTA WODZISŁAWIA
ŚLĄSKIEGO W ZAKRESIE LIKWIDACJI NISKIEJ EMISJI**

1. Wstęp

Cel opracowania

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie działań podejmowanych przez miasto Wodzisław Śląski w zakresie ograniczenia niskiej emisji oraz poprawy jakości powietrza. Zanieczyszczenie powietrza, szczególnie związane z emisją pyłów zawieszonych, stanowi poważny problem ekologiczny, zdrowotny i społeczny, który wymaga skutecznych działań na poziomie lokalnym. Opracowanie ma na celu nie tylko wskazanie aktywności podejmowanych przez miasto, ale także zaprezentowanie wyników realizacji tych działań w kontekście ogólnopolskim i wojewódzkim, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z organizacjami zewnętrznymi oraz instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska.

Zakres działań miasta w zakresie likwidacji niskiej emisji

Miasto Wodzisław Śląski podejmuje szereg działań mających na celu likwidację niskiej emisji, obejmujących zarówno aspekty edukacyjne, promocyjne, jak i kontrolne. Do kluczowych obszarów działań należy wdrażanie Programu Ochrony Powietrza, realizacja uchwały antysmogowej, kontrola przestrzegania przepisów dotyczących jakości paliw oraz wspieranie mieszkańców poprzez programy dotacyjne i informacyjne. Działania te obejmują również ograniczenie emisji z sektora transportowego oraz współpracę z zewnętrznymi projektami, takimi jak programy promujące odnawialne źródła energii. W realizacji zadań związanych z poprawą jakości powietrza oraz efektywności działań edukacyjnych i informacyjnych skierowanych do mieszkańców miasta ważną rolę odgrywa Ekodoradca.

2. Program Ochrony Powietrza w Województwie Śląskim

W Wodzisławiu Śląskim, podobnie jak w innych miastach województwa śląskiego, obowiązuje zaktualizowany Program Ochrony Powietrza (POP), który został przyjęty na mocy Uchwały nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 roku. Jego celem jest poprawa jakości powietrza poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń oraz ograniczenie ich negatywnego wpływu na zdrowie mieszkańców i środowisko.

Powody wprowadzenia Programu

Aktualizacja Programu była konieczna, ponieważ w 2022 roku nadal występowały przekroczenia dopuszczalnych stężeń pyłów zawieszonych PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu we wszystkich strefach województwa śląskiego. Zdiagnozowano również przekroczenia dwutlenku azotu w aglomeracji górnośląskiej. Szczegółowe analizy wskazują, że największym źródłem emisji zanieczyszczeń jest sektor komunalno-bytowy, czyli indywidualne systemy grzewcze, a także emisje z transportu, przemysłu i energetyki.

Cele Programu

Nadrzędnym celem Programu Ochrony Powietrza jest:

- poprawa jakości powietrza do poziomów zgodnych z normami Unii Europejskiej,
- zmniejszenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zanieczyszczeń,
- wskazanie przyczyn przekroczeń norm jakości powietrza.

W ramach Programu opracowano szczegółowy harmonogram działań, którego realizacja przewidziana jest do 2026 roku.

Zakres obowiązywania

Program obejmuje pięć stref oceny jakości powietrza w województwie śląskim, w tym strefę śląską, w której znajduje się Wodzisław Śląski. Miasto, podobnie jak inne gminy w tej strefie, odnotowało przekroczenia norm dla:

- pyłu zawieszonego PM₁₀,

- benzo(a)pirenu.

Działania naprawcze

W celu poprawy jakości powietrza wprowadzono następujące działania:

- likwidacja kotłów grzewczych zgodnie z uchwałą antysmogową dla województwa śląskiego,
- promowanie odnawialnych źródeł energii oraz modernizacja systemów ogrzewania w gospodarstwach domowych,
- kontrole emisji z sektora komunalno-bytowego oraz prowadzenie kampanii edukacyjnych i informacyjnych,
- krótkoterminowe plany działań, które mają na celu ograniczenie skutków i czasu trwania przekroczeń norm jakości powietrza.

Efekty i prognozy

Realizacja Programu Ochrony Powietrza, w szczególności uchwały antysmogowej, ma pozwolić na dotrzymanie norm dla pyłu PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu do końca 2026 roku. Kluczowym elementem realizacji działań jest wsparcie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła oraz zapewnienie im dostępu do poradnictwa ekologicznego.

Znaczenie dla mieszkańców

Zanieczyszczenia powietrza, takie jak pyły zawieszone, mogą powodować poważne zagrożenia zdrowotne, w tym choroby układu oddechowego i krążenia. Skuteczna realizacja Programu Ochrony Powietrza ma kluczowe znaczenie dla poprawy warunków życia mieszkańców Wodzisławia Śląskiego i całego województwa.

Wodzisław Śląski jest zobowiązany do wdrażania działań przewidzianych w Programie Ochrony Powietrza, które mają na celu poprawę stanu środowiska oraz ochronę zdrowia mieszkańców. Szczególny nacisk położono na współpracę z mieszkańcami oraz wspieranie ich w działaniach zmniejszających emisję zanieczyszczeń.

3. Uchwała antysmogowa w województwie śląskim

Od 1 września 2017 roku na terenie województwa śląskiego obowiązuje Uchwała Nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r., zwana „uchwałą antysmogową”. Dokument wprowadza ograniczenia dotyczące eksploatacji instalacji spalania paliw w celu poprawy jakości powietrza. Zgodnie z zapisami uchwały, instalacje niespełniające wymagań muszą zostać wymienione w określonych terminach.

Terminy wymiany kotłów:

- do 31 grudnia 2021 r. – wymiana instalacji powyżej 10-letnich (uruchomionych przed 2006 r.) oraz tych bez tabliczek znamionowych,
- do 31 grudnia 2023 r. – wymiana instalacji eksploatowanych od 5 do 10 lat (uruchomionych w latach 2007–2012),
- **do 31 grudnia 2025 r. – wymiana instalacji eksploatowanych poniżej 5 lat (uruchomionych w latach 2013–2017),**
- do 31 grudnia 2027 r. – wymiana instalacji spełniających normy Klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012.

Terminy wymiany miejscowych ogrzewaczy powietrza:

Instalacje takie jak kominki i piece powinny zostać wymienione do 31 grudnia 2022 r., chyba, że osiągają sprawność cieplną co najmniej 80%, lub są wyposażone w urządzenia redukujące emisję pyłu.

Uchwała antysmogowa stanowi istotny element walki z zanieczyszczeniem powietrza w regionie, przyczyniając się do eliminacji emisji pyłów i innych zanieczyszczeń pochodzących z niskosprawnych systemów grzewczych. Wymiana starych urządzeń oraz zastosowanie nowoczesnych rozwiązań zgodnych z unijnymi i krajowymi normami pozwoli na znaczącą poprawę jakości powietrza w województwie śląskim.

4. Działania realizowane przez Miasto Wodzisław Śląski

Statystyki kontroli palenisk na terenie Wodzisławia Śląskiego

Straż Miejska w Wodzisławiu Śląskim przeprowadziła w 2024 roku 323 kontrole przestrzegania uchwały antysmogowej. W wyniku działań:

- **Wykryto 67 przypadków nieprawidłowości:**
  - nałożono 54 mandaty karne na łączną kwotę 9650 zł,
  - udzielono 8 pouczeń dotyczących eksploatacji pieców starszych niż 10 lat lub bez tabliczek znamionowych.
- **Ujawniono 5 wykroczeń związanych ze spalaniem odpadów:**
  - skierowano 1 wniosek o ukaranie do sądu,
  - nałożono 2 mandaty karne,
  - pouczone 2 sprawców.

Przeprowadzono analizy popiołu paleniskowego – jedna próbka potwierdziła spalanie niedozwolonych substancji, a sprawca został ukarany grzywną oraz obciążony kosztami postępowania.

- **Ujawniono 12 przypadków spalania odpadów na powierzchni:**
  - nałożono 5 mandatów,
  - udzielono 7 pouczeń.

Realizacja programu LIFE i zatrudnienie Ekodoradcy

Projekt „Śląskie. Przywracamy błękit” to największy w Europie projekt ochrony powietrza, obejmujący swoim zasięgiem całe województwo śląskie, realizowany w okresie od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2027 roku. Udział w projekcie bierze aż 89 partnerów i współbeneficjentów.

Nadrzędnym celem projektu jest opracowanie i wdrożenie działań naprawczych prowadzących do poprawy jakości powietrza w województwie śląskim, co w konsekwencji ograniczy negatywny wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców regionu. Projekt wspiera także realizację Programu ochrony powietrza (POP) przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

Od listopada 2022 r. w tutejszym Urzędzie działa Ekodoradca w ramach Projektu zintegrowanego pn. „**Śląskie. Przywracamy błękit**”. Kompleksowa realizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego (**LIFE20 IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY**) realizowany jest przy dofinansowaniu z **Programu LIFE Unii Europejskiej** oraz **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej**. Projekt realizowany jest przez **Województwo Śląskie** (Beneficjent Koordynujący) oraz Współbeneficjentów Projektu, w tym przez **miasto Wodzisław Śląski**, zgodnie z umową o dotację na projekty zintegrowane zawartą z Komisją Europejską w dniu 14.12.2021 r. (**nr umowy - LIFE20 IPE/PL/000007 - LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY**) oraz umową partnerską nr **CRU WSL-3881/RP/22** z dnia 21.11.2022 r.

W ramach projektu Ekodoradca ukończył studia podyplomowe z zakresu Ekoenergetyki na Politechnice Śląskiej. Uzyskana wiedza i kompetencje przyczyniają się do skuteczniejszej realizacji zadań związanych z poprawą jakości powietrza i wsparciem mieszkańców.

Działania edukacyjno-promocyjne Ekodoradcy

Do głównych zadań Ekodoradcy należy prowadzenie działań edukacyjnych:

a) Działania edukacyjne w placówkach oświatowych

- **Współpraca z zespołami antysmogowymi**

Ekodoradca aktywnie współpracuje z lokalnym zespołem antysmogowym, prowadząc warsztaty edukacyjne w szkołach podstawowych. Uczniowie poznawali zagrożenia związane ze spalaniem odpadów oraz paliw niskiej jakości, a także zasady przestrzegania uchwały antysmogowej.

- **Zajęcia edukacyjne w szkołach i przedszkolach**

W ramach działań edukacyjnych Ekodoradca przeprowadził zajęcia dla dzieci i młodzieży, koncentrując się na:

- zanieczyszczeniu powietrza i jego wpływie na zdrowie,
- odnawialnych źródłach energii (OZE),
- sposobach oszczędzania energii i ochrony środowiska naturalnego.

- **Ekorajd i akcja „Polowanie na śmieci”**

Wspólnie z Wydziałem Edukacji Ekodoradca zorganizował:

- **Ekorajd**, który promował aktywność fizyczną oraz troskę o środowisko,
- **Polowanie na śmieci**, podczas którego uczniowie sprząтали tereny zielone i uczyli się zasad segregacji odpadów.

- **Konkurs na najpiękniejszą łąkę kwietną**

W placówkach oświatowych zorganizowano konkurs na „najpiękniejszą łąkę kwietną”, mający na celu promowanie bioróżnorodności oraz zachęcanie dzieci i nauczycieli do zakładania łąk na terenach szkolnych i przedszkolnych.

b) Działania edukacyjne dla mieszkańców

- **Badania domów kamerą termowizyjną**

W lutym 2024 roku Ekodoradca przeprowadził badania termowizyjne w domach mieszkańców Wodzisławia Śląskiego. Badania te umożliwiły identyfikację strat ciepła w budynkach oraz wskazanie możliwości poprawy efektywności energetycznej. Wyniki omówiono indywidualnie, proponując finansowe wsparcie na termomodernizację w ramach programu „Czyste Powietrze”.

- **Udział w wydarzeniach lokalnych**

Ekodoradca oraz pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska uczestniczyli w piknikach ekologicznych „Dziewięć dzielnic – jedno miasto”, gdzie prowadził stoiska konsultacyjne oraz warsztaty, m. in. tworzenie doniczek z recyklingu plastikowych butelek.

- **Organizowanie spotkań z mieszkańcami**

Zorganizowano spotkania poświęcone programom „Czyste Powietrze” i „Grant OZE Subregionu Zachodniego”. Podczas wydarzeń mieszkańcy otrzymali szczegółowe informacje o zasadach aplikowania o dofinansowanie oraz procedurach związanych z realizacją projektów proekologicznych.

- **Warsztaty „Akcja Zima z WCK”**

W ramach ferii zimowych Ekodoradca poprowadził warsztaty ekologiczne skierowane do dzieci:

- **„Ekologia w podróży”** – zajęcia dotyczące ochrony powietrza i środowiska naturalnego,
- **„Podwodna wyprawa ekologów”** – kreatywne warsztaty promujące zasady dbania o ekosystemy.

c) Działania promocyjne

- **Kampania billboardowa w ramach projektu „Śląskie. Przywracamy błękit”**

Przeprowadzono kampanię billboardową, która zwróciła uwagę na problem zanieczyszczenia powietrza i promowała ekologiczne rozwiązania, takie jak termomodernizacja budynków czy wymiana źródeł ciepła.

- **Promocja w mediach**

Ekodoradca udzielił wywiadu w Radiu Vanessa, omawiając kluczowe zagadnienia związane z jakością powietrza, uchwałą antysmogową oraz możliwościami wsparcia finansowego na działania ekologiczne.

d) Działania kontrolne

- **Kontrola źródeł ogrzewania**

Ekodoradca, we współpracy ze Strażą Miejską, przeprowadził kontrole stosowanych przez mieszkańców źródeł ogrzewania, sprawdzając ich zgodność z uchwałą antysmogową dla województwa śląskiego. Celem działań było wyeliminowanie kotłów grzewczych opalanych paliwami stałymi, które przekroczyły termin wymiany zgodnie z wymaganiami uchwały antysmogowej.

Jednym z kluczowych działań planowanych do realizacji w ramach projektu „Śląskie. Przywracamy błękit” jest stworzenie **woonerfu przy ul. ks. płk. Wilhelma Kubsza** w Wodzisławiu Śląskim. Jest to element demonstracyjnego wdrożenia „Zielonej Infrastruktury”. Inwestycja, która ma zostać zakończona w latach 2025–2026, otrzymała dofinansowanie w wysokości 2,2 mln zł z Programu LIFE i NFOŚiGW.

Główne założenia woonerfu:

- ograniczenie ruchu samochodowego i reorganizacja parkowania,
- „odbetonowanie” ulicy poprzez zwiększenie terenów biologicznie czynnych i nasadzenia zieleni,
- zastosowanie nowoczesnej małej architektury, w tym wiat rowerowych z zielonymi dachami,
- stworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej dla pieszych i rowerzystów.

Woonerf przy ul. Kubsza będzie modelowym przykładem przestrzeni miejskiej łączącej funkcje ekologiczne, społeczne i komunikacyjne. Projekt ten wpisuje się w szersze działania związane z poprawą jakości powietrza i adaptacją do zmian klimatu, realizowane w ramach programu „Śląskie. Przywracamy błękit”.

Punkt konsultacyjno-informacyjny „Czyste Powietrze”

W roku 2024 Miasto Wodzisław Śląski kontynuowało prowadzenie Punktu konsultacyjno-informacyjnego Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” w ramach porozumienia z WFOŚiGW w Katowicach. Punkt zlokalizowany jest w Centrum Aktywności Społecznej przy ul. Styczyńskiego 2, działa w poniedziałki i wtorki w godzinach od 07:30 do 15:00 oraz w czwartki w godzinach od 07:30 do 17:00. Mieszkańcy uzyskują w nim wszelkie informacje na temat zasad Programu oraz możliwości wsparcia z innych źródeł. Najważniejsze zadanie Punktu to pomoc przy sporządzeniu wniosku o dotację oraz wniosku o płatność, a także skompletowanie dokumentów. Pracownik Punktu służy wsparciem we wszelkich sytuacjach problematycznych związanych z uzyskaniem dotacji oraz udziela porad na temat możliwości przeprowadzenia prac modernizacyjnych budynku. W ramach działania punktu organizowane są spotkania dla mieszkańców nt. zasad Programu „Czyste Powietrze” oraz korzyści płynących z przystąpienia do projektu.

W 2024 roku za pośrednictwem Punktu do Wojewódzkiego Funduszu złożono 202 wnioski o dotację oraz 232 wnioski o płatność.

Dodatkowo, w rankingu najbardziej aktywnych gmin ogłoszonym w czerwcu 2024 r., Miasto Wodzisław Śląski zajęło 145. miejsce spośród ponad 2000 gmin zaangażowanych w obsługę Programu.

5. Analiza danych dotyczących stężeń pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu

Wraz z rosnącą świadomością ekologiczną oraz intensyfikacją działań mających na celu poprawę jakości powietrza, monitoring stężeń pyłu zawieszonego PM10 odgrywa kluczową rolę w ocenie skuteczności podejmowanych inicjatyw. W niniejszym punkcie przeanalizowano dane dotyczące stężenia pyłu PM10 w ujęciu miesięcznym dla lat 2020–2024, pochodzące ze stacji pomiarowej zlokalizowanej w Wodzisławiu Śląskim przy ul.

Gałczyńskiego 1, która wchodzi w skład Państwowego Monitoringu Powietrza prowadzonego przez GIOŚ. Przedstawiona analiza obejmuje trendy, kluczowe wnioski oraz wizualizacje wyników w formie tabel i wykresów, co pozwala na kompleksową ocenę zmian jakości powietrza w regionie w kontekście sezonowym oraz rocznym.

Dane dotyczące stężenia pyłu zawieszonego PM10 zostały zestawione w ujęciu miesięcznym dla lat 2020–2024. Poniżej przedstawiono analizę trendów, kluczowe wnioski oraz tabelaryczne i graficzne przedstawienie wyników.

Tabela: Średnie miesięczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) w latach 2020–2024

Tabela zawiera miesięczne wartości stężenia PM10 oraz statystyki dodatkowe, takie jak średnia roczna, minimum i maksimum dla każdego roku.

Tabela 1 Miesięczne wartości średnie pyłu zawieszonego PM10 oraz statystyki roczne w Wodzisławiu Śląskim (ul. Gałczyńskiego) w latach 2020–2024.

Miesiąc/Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Styczeń	52,33	61,41	38,86	32,8	39,27
Luty	31,23	74,84	31,82	37,38	28,33
Marzec	38,3	57,6	59,75	36,05	35,61
Kwiecień	40,35	35,93	31,88	31,13	28,55
Maj	25,26	20,15	27,1	23,75	20,13
Czerwiec	18,62	25,12	18,61	21,24	18,86
Lipiec	17,72	21,36	18,14	17,91	18,83
Sierpień	20,56	16,88	21,37	18,75	19,73
Wrzesień	22,42	23,98	18,22	20,9	19,44
Październik	27,1	38,03	28,73	24,5	21,83

Listopad	44,74	39,14	42,41	22,68	23,9
Grudzień	48,99	54,02	44,24	38,2	31,81
ŚREDNIA	32,3	39,04	31,76	27,11	25,52
MINIMUM	17,72	16,88	18,14	17,91	18,83
MAKSIMUM	52,33	74,84	59,75	38,2	39,27

Źródło danych: Bank danych pomiarowych, <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current>

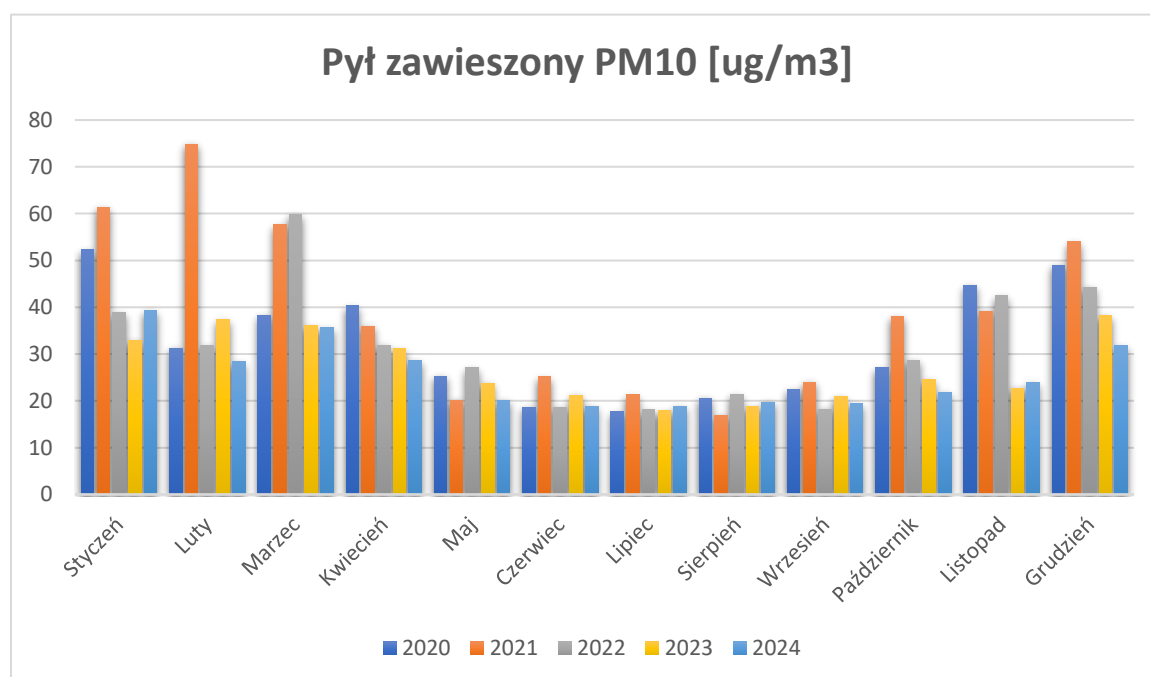
Kluczowe obserwacje:

- **Zima (styczeń, luty, grudzień):** Najwyższe wartości stężeń PM₁₀ występują zimą, co jest związane głównie z sezonem grzewczym oraz niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. Niska temperatura powoduje intensywniejsze korzystanie z urządzeń grzewczych, zwłaszcza opalanych paliwami stałymi, które są głównym źródłem emisji pyłów. Dodatkowo, brak wiatru i warunki inwersyjne (zatrzymujące ciepłe powietrze nad zimnym) sprzyjają kumulacji zanieczyszczeń w dolnych warstwach atmosfery. Przykładowo, w lutym 2021 roku zanotowano najwyższe stężenie PM₁₀ w analizowanym okresie, wynoszące aż 74,84 µg/m³.
- **Lato (czerwiec, lipiec, sierpień):** Najniższe wartości stężeń PM₁₀ obserwuje się w miesiącach letnich. Wyższe temperatury, brak konieczności ogrzewania oraz korzystne warunki atmosferyczne, takie jak obecność wiatru i lepsza dyspersja zanieczyszczeń, sprzyjają poprawie jakości powietrza. Dodatkowo opady deszczu pomagają oczyszczać atmosferę z pyłów. Przykładem jest lipiec 2020 roku, kiedy stężenie PM₁₀ wyniosło jedynie 17,72 µg/m³.
- **Trend roczny:** Średnie roczne wartości PM₁₀ zmniejszają się z każdym rokiem – od 32,3 µg/m³ w 2020 roku do 25,52 µg/m³ w 2024 roku, co wskazuje na poprawę jakości powietrza w regionie. Na ten pozytywny trend wpływa nie tylko spadek emisji wynikający z wymiany przestarzałych źródeł ogrzewania, ale także bardziej sprzyjające warunki pogodowe w poszczególnych okresach.

Warunki atmosferyczne odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu jakości powietrza. Niska temperatura oraz brak wiatru sprzyjają gromadzeniu się zanieczyszczeń, podczas gdy opady deszczu i śniegu, jak również wietrzna pogoda, pomagają w oczyszczaniu atmosfery. Dlatego jakość powietrza jest silnie uzależniona zarówno od działań proekologicznych, jak i od naturalnych zjawisk pogodowych.

Wykres 1: Zmienność średnich miesięcznych stężeń PM10 w latach 2020–2024

Wykres 1 Sezonowa zmienność stężeń PM10 z widocznym trendem spadkowym w latach 2020–2024.

Obserwacje:

- Największe stężenia PM10 występują w miesiącach zimowych, szczególnie w styczniu i lutym.
- Różnice pomiędzy latami są szczególnie widoczne w lutym – w 2021 roku stężenie wyniosło $74,84 \mu\text{g}/\text{m}^3$, natomiast w 2024 roku tylko $28,33 \mu\text{g}/\text{m}^3$.
- Lato charakteryzuje się najniższymi stężeniami, wynikającymi z mniejszej emisji zanieczyszczeń i korzystnych warunków atmosferycznych.

Wykres 2: Średnioroczne stężenia PM10 na tle poziomu dopuszczalnego (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Wykres 2 Porównanie średniorocznych wartości stężenia PM10 w latach 2020–2024 z poziomem dopuszczalnym (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Obserwacje:

- Średnioroczne wartości PM10 w latach 2020–2024 pozostają poniżej dopuszczalnego poziomu 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.
- Najwyższa średnioroczna wartość wystąpiła w 2021 roku (39,04 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), najniższa w 2024 roku (25,52 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).
- Trend spadkowy widoczny jest w całym okresie, co świadczy o skuteczności działań proekologicznych, takich jak wymiana urządzeń grzewczych i poprawa technologii grzewczych.

Podsumowanie:

Analiza danych z lat 2020–2024 wskazuje na wyraźną poprawę jakości powietrza w regionie Wodzisławia Śląskiego, co może być wynikiem zarówno działań legislacyjnych, jak i inwestycji w efektywne technologie grzewcze oraz rozwój infrastruktury ekologicznej.

6. Analiza powiadomień o przekroczeniu poziomów pyłu PM10 w roku 2024

W roku 2024 Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK) wydało oficjalne powiadomienia dotyczące przekroczeń poziomów pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. oraz jego zmianami wprowadzonymi w październiku 2019 r.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami wartości progowe dla pyłu PM10:

- Poziom informowania wynosi $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ dla średniej dobowej.
- Poziom alarmowy wynosi $150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ dla średniej dobowej.

Tryb wdrażania i ogłaszania działań krótkoterminowych

Realizacja Planu Działań Krótkoterminowych (PDK) w ramach przeciwdziałania skutkom przekroczeń norm jakości powietrza obejmuje zastosowanie efektywnego systemu monitorowania stanu powietrza, systemów prognoz jakości powietrza oraz informowania społeczeństwa o ryzyku wystąpienia przekroczeń norm, w tym wykorzystanie Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO).

PDK opiera się na trzech poziomach ostrzegania:

- **POZIOM I – Żółty:** Powiadomienie o ryzyku przekroczenia poziomu dopuszczalnego lub docelowego. Działania obejmują informacyjne i organizacyjne procedury zapobiegawcze.
- **POZIOM II – Czerwony:** Powiadomienie o ryzyku przekroczenia poziomu informowania ($100 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Obejmuje działania informacyjne, ostrzegawcze i operacyjne, w tym informowanie o możliwych skutkach zdrowotnych i zaleceniach ograniczenia aktywności fizycznej na zewnątrz.
- **POZIOM III – Brązowy:** Alarm smogowy w przypadku ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego ($150 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Wdrażane są działania ostrzegawcze, operacyjne i informacyjne, w tym edukacja ekologiczna i działania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Ogłoszenie POZIOMU II lub III następuje na podstawie powiadomienia Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (WIOŚ) oraz Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ). Alarm obowiązuje od godz. 00:00 do 24:00, a w szczególnych przypadkach może zostać przedłużony.

Procedury postępowania i działania informacyjne

Samorządy gminne są zobligowane do wdrażania krótkoterminowych działań naprawczych, takich jak np. intensyfikacja kontroli spalania paliw stałych w trakcie trwania POZIOMU II i III ostrzegania.

Przekroczenia w roku 2024

- **Poziom informowania ($100 \mu\text{g}/\text{m}^3$, Poziom II):**

Powiadomienia o przekroczeniu poziomu informowania wydano w następujących terminach:

- 9 stycznia 2024 r.
- 31 marca 2024 r.
- 1 kwietnia 2024 r.
- 27 grudnia 2024 r.
- 28 grudnia 2024 r.

- **Poziom alarmowy ($150 \mu\text{g}/\text{m}^3$, Poziom III):**

Powiadomienia o przekroczeniu poziomu alarmowego wydano w dniach:

- 10 stycznia 2024 r.

Porównanie z latami poprzednimi

Rok 2023:

- Poziom informowania (Poziom II) został ogłoszony czterokrotnie.
- Poziom alarmowy (Poziom III) nie został ogłoszony.

7. Programy dotacyjne i finansowanie działań na rzecz likwidacji niskiej emisji

„Czyste Powietrze”

W Programie „Czyste Powietrze” udzielane są dotacje na wymianę źródła ciepła, instalację CO/CWU, wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła oraz termomodernizację domu (ocieplenie, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej), a także zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej.

W 2024 roku Program nadal przewidywał trzy poziomy dofinansowania: podstawowy, podwyższony i najwyższy oraz odpowiednio do poziomu maksymalne kwoty dofinansowania wynosiły 66 000 zł, 99 000 zł oraz 135 000 zł. Możliwość uzyskania wyższej dotacji w ramach kompleksowej termomodernizacji poprzedzonej audytem energetycznym podtrzymała trend związany z pracami ociepleniowymi oraz wymianą stolarki. Mieszkańcy nadal chętnie korzystali z możliwości prefinansowania przedsięwzięcia – tj. wypłaty połowy dotacji w formie zaliczki na konto wykonawcy przed rozpoczęciem prac.

Dnia 28 listopada 2024 r., bez wcześniejszych zapowiedzi, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zawiesił możliwość składania wniosków o dofinansowanie w Programie, powołując się na ogromną skalę nadużyć oraz konieczność ochrony beneficjentów przed nieuczciwymi wykonawcami. Nadal jednak trwa obsługa mieszkańców chcących uzyskać informację oraz rozliczających wykonane prace. Wznowienie możliwości składania wniosków do Programu ma nastąpić 31.03.2025 r. już na nowych zasadach.

„Ciepłe Mieszkanie”

Program „Ciepłe Mieszkanie” – na terenie Miasta Wodzisławia Śląskiego skierowany jest do osób fizycznych oraz wspólnot mieszkaniowych. Celem jest wspieranie działań mających na celu demontaż nieefektywnych źródeł ciepła (tzw. kopciuchów) oraz montaż nowoczesnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych. Program przewiduje dotacje na wymianę źródeł ciepła, instalację wentylacji mechanicznej

z odzyskiem ciepła, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie budynku oraz montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej.

W przypadku osób fizycznych, dofinansowanie wynosi od 35% do 95% kosztów kwalifikowanych (maksymalnie 43 900 zł na jeden lokal), w zależności od dochodów beneficjenta. Dla wspólnot mieszkaniowych dotacja może wynieść od 150 000 do 375 000 zł w przypadku kompleksowej termomodernizacji z pompami ciepła i mikroinstalacją fotowoltaiczną. Program jest realizowany do 31 grudnia 2026 roku.

W 2024 roku Miasto zawarło umowy z 3 beneficjentami, tj. 2 wspólnotami i 1 osobą fizyczną.

„Mój Prąd”

Program Mój Prąd realizowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska zakłada dotację do mikroinstalacji fotowoltaicznej do 7 000 zł, a od sierpnia 2024 r. obowiązkowo łącznie z magazynem energii lub magazynem ciepła. Maksymalna wysokość dotacji w naborze Mój Prąd 6.0 to 28 000 zł. Nabór trwa od 2 września 2024 r. do 6 marca 2025 r. lub do wyczerpania środków.

„Moje Ciepło”

W roku 2024 kontynuowano Program Moje Ciepło, który przewiduje dotację do zakupu i montażu pompy ciepła do potrzeb centralnego ogrzewania dla nowobudowanych domów. Dotacja możliwa do uzyskania to od 7 000 zł w przypadku pompy powietrznej oraz do 21 000 zł w odniesieniu do pompy gruntowej. Nabór wniosków odbywa się w trybie ciągłym od 29 kwietnia 2022 r. do 31 grudnia 2026 r. lub do wyczerpania dedykowanej puli środków.

„Moja Elektrownia Wiatrowa”

Program Moja Elektrownia Wiatrowa zakłada dotację na zakup i montaż mikroinstalacji wiatrowych o mocy od 1 kW do 20 kW oraz magazynów energii o minimalnej pojemności 2 kWh. Maksymalna wysokość dotacji wynosi 30 000 zł na mikroinstalację wiatrową (nie

więcej niż 5 000 zł/1 kW) oraz 17 000 zł na magazyn energii (nie więcej niż 6 000 zł/1 kWh). Nabór trwa od 17 czerwca 2024 r. do 16 czerwca 2025 r. lub do wyczerpania budżetu.

8. Grant Subregionalny „OZE w budynkach mieszkalnych na terenie Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego”

Końcem grudnia Zarząd Związku Subregionu Zachodniego zawarł z Zarządem Województwa Śląskiego umowę na realizację projektu „OZE w budynkach mieszkalnych na terenie Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego”.

Dofinansowanie projektu wynosi 30 307 472 zł i jest przyznane w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027, działanie 10.06 Rozwój energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii – projekty grantowe i parasolowe – ZIT Subregionu Zachodniego.

Projekt będzie realizowany na obszarze 25 gmin subregionu zachodniego.

Zgodnie z przeprowadzonym naborem wniosków w terminie od 8 kwietnia do 8 maja 2024 r. o przyznanie grantu, w wyznaczonym terminie wpłynęło 51 wniosków mieszkańców Wodzisławia Śląskiego.

- 44 zostały zakwalifikowane na listę podstawową;
- 2 zostały zakwalifikowane na listę rezerwową;
- 5 zostało odrzuconych lub wnioskodawcy złożyli rezygnację z udziału w projekcie.

Końcem grudnia został wybrany inspektor nadzoru, a od stycznia br. Subregion Zachodni rozpoczyna podpisywanie umów wg kolejności uzgodnionej z mieszkańcami.

W ramach Projektu można uzyskać grant na zwrot kosztów związanych z wymianą kotła węglowego na powietrzną pompę ciepła.

Do 100% kosztów netto związanych z montażem pompy ciepła. Maksymalna możliwa kwota grantu to 45 000 zł.

Z grantu będą mogli skorzystać właściciele/współwłaściciele jednorodzinnych budynków mieszkalnych na terenie gmin Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego tj.:

Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Godów, Gorzyce, Jastrzębie-Zdrój, Jejkowice, Kornowac, Krzanowice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Lubomia, Lyski, Marklowice, Mszana, Nędza, Pietrowice Wielkie, Pszów, Racibórz, Radlin, Rudnik, Rybnik, Rydułtowy, Świerklany, Wodzisław Śląski, Żory.

Grant jest wypłacany jako zwrot poniesionych przez mieszkańca kosztów, które poniósł po podpisaniu umowy grantowej.

W trakcie realizacji programu możliwe są nabory uzupełniające dla mieszkańców poszczególnych miejscowości. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej Subregionu Zachodniego <https://grantyoze.subregion.pl/>

9. Ulga termomodernizacyjna

Ulga termomodernizacyjna przysługuje właścicielom lub współwłaścicielom domów jednorodzinnych, w tym domów w zabudowie szeregowej i bliźniaczej. Osoby te mogą skorzystać z ulgi, jeśli poniosą wydatki związane z termomodernizacją swojego domu.

Ulga dotyczy wydatków związanych z termomodernizacją domu, a termomodernizacja polega na:

- ulepszeniu budynku, które zmniejsza zapotrzebowanie na energię na ogrzewanie oraz podgrzewanie wody użytkowej,
- ulepszeniu lokalnych sieci ciepłowniczych i zasilających je źródeł ciepła, o ile budynki spełniają wymagania dotyczące oszczędności energii,
- wykonaniu przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła,
- całkowitej lub częściowej zamianie źródeł energii na odnawialne lub zastosowaniu wysokosprawnej kogeneracji.

Warunki odliczenia wydatków

Aby skorzystać z ulgi termomodernizacyjnej, wydatki muszą spełniać następujące warunki:

- dotyczą materiałów budowlanych, urządzeń i usług wymienionych w załączniku do rozporządzenia Ministra Inwestycji i Rozwoju z 21 grudnia 2018 r.,

- przedsięwzięcie termomodernizacyjne musi zostać zakończone w ciągu 3 lat od końca roku podatkowego, w którym poniesiono pierwszy wydatek,
- muszą być poparte fakturą wystawioną przez podatnika VAT czynnego,
- wydatki nie mogą zostać sfinansowane przez środki **Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** ani **wojewódzkie fundusze ochrony środowiska**.

Kwota odliczenia:

Ulga termomodernizacyjna pozwala na odliczenie wydatków do wysokości 53.000 zł w odniesieniu do wszystkich realizowanych przedsięwzięć termomodernizacyjnych w budynkach, których właścicielem lub współwłaścicielem jest osoba składająca deklarację.

Jeżeli poniesione wydatki były opodatkowane VAT, można odliczyć również kwotę VAT, pod warunkiem, że nie została ona wcześniej odliczona na podstawie ustawy o VAT.

Zasady rozliczenia wydatków:

Wydatki, które nie zostały pokryte w danym roku podatkowym, można odliczyć w kolejnych latach. Odliczenia można dokonywać przez maksymalnie 6 lat, licząc od końca roku podatkowego, w którym poniesiono pierwszy wydatek. Jeśli przedsięwzięcie termomodernizacyjne nie zostanie zakończone w ciągu 3 lat od poniesienia pierwszego wydatku, konieczne będzie zwrócenie ulgi.

W przypadku otrzymania zwrotu odliczonych wydatków po roku, w którym skorzystano z ulgi, należy doliczyć wcześniej odliczoną kwotę do dochodu w zeznaniu za rok, w którym dokonano zwrotu lub złożyć korektę.

Odliczenia dokonuje się w zeznaniu podatkowym PIT-36, PIT-36L, PIT-37 lub PIT-28, do którego należy dołączyć załącznik PIT/O, zawierający informacje o odliczeniach.

10. System CEEB – Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków

Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB) to system informatyczny w Polsce, którego celem jest zbieranie danych o źródłach ciepła oraz urządzeniach do spalania paliw

w budynkach. System ten został uruchomiony 1 lipca 2021 r. i obejmuje źródła ciepła o mocy nominalnej mniejszej niż 1 MW, których właściciele lub zarządcy budynków zobowiązani są do złożenia odpowiednich deklaracji.

Dane zbierane w systemie CEEB są kluczowe dla oceny jakości powietrza w Polsce i stanowią podstawę do podejmowania działań mających na celu redukcję zanieczyszczeń powietrza. Od 18 września 2021 r., system CEEB działa w pełnej wersji, umożliwiając gromadzenie informacji nie tylko z deklaracji, ale również z inwentaryzacji, kontroli środowiskowych, przeglądów przewodów kominowych oraz danych o udzielanym wsparciu socjalnym w zakresie ubóstwa energetycznego. Dzięki tym danym gminy mogą monitorować, czym ogrzewane są budynki na ich terenie, co pozwala na podejmowanie skutecznych działań w walce ze zjawiskiem niskiej emisji.

System CEEB jest realizowany przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego (GUNB) na podstawie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków. Zgodnie z przepisami, prowadzenie rejestru powierzono Ministrowi Rozwoju i Technologii. System budowany jest w ramach projektu Zintegrowany System Ograniczania Niskiej Emisji (ZONE), który jest częścią Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

Terminy składania deklaracji:

Jeżeli źródło zostało uruchomione **po 1 lipca 2021 r.**, deklarację należy złożyć w terminie 14 dni od dnia jego uruchomienia.